»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА И ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију
А РУКОПИСИ
уредништву »БРАНИКА« у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«

на годину	К 32·—	40·— дин
на по године	К 16·—	20·— »
на четврт године	К 8·—	10·— »

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација »Браника« налази се у кући дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска улица бр. 11.

Број 47. У Новом Саду, у четвртак I. (14.) марта 1907. Година XXIII.

Насео потпредседник Раковски. — Даљи поступак народносних посланика. — Покрет банатских Немаца.

⊙ **У Будимпешти,** 27. фебруара.

Потпредседник угарскога сабора, познати *Стеван Раковски*, вођа пучке странке, ужасно је насео, кад је у јучерашњој саборској седници народносном посланику дру Александру *Вајди-Војеводу* одузео реч, те му није дао даље говорити, јер да је већ два сата после подне, као тобоже рок за трајање седнице. Овај поступак не само да је ужасно незадовољство проузроковао у редовима народносних посланика, већ и у странци независности, међу копутовцима. Пошто је Раковски насилно прекинуо седницу, то су се у саборским ходницима образовале групе посланика, који су критиковали поступак Раковскога. Посланик независне странке Жигмонд *Фаркашхази* гласно је осудио поступак Раковскога. „Да је Перцел — рече Фаркашхази — за време наше опструкције тако с нама поступио, ми бисмо га избацили из сабора. Ту кураж није имао ни Перцел ни Тиса". На то се умеша у разговор сам Раковски, па рече Фаркашхазију: Ви сте сви „зелени", да умете такав случај просудити. „То себи измољавам" — рече Фаркашхази и после једног сахата пошље своје сведоке Раковском, да га позову на двобој. Но Раковски се извинио, да он није мислио вређати Фаркашхазија. Тим је била легла та ствар.

У данашњој седници устао је Аурел *Влад*, с позивом на саборски пословник, жестоко против Раковскога. Аурел Влад позивао се, да су за време Перцела и Тисе угарски левичари, кошутовци, говорили чак до после поноћи. Говорили су од Румуна, с позивом на саборски пословник, осим Влада још и др. Поп и др. Вајда. Та жестока расправа о пословнику трајала је до подне. Забадава се Раковски бранио — његов говор није нашао одзива у Мађара — било је са својим јучерашњим поступком насео.

После овога инцидента продужила се расправа о *првом* законском предлогу Апоњијевом за државне учитеље и државне основне школе. Ту је говорио „демократа" Јеврејин др. *Пете*, који је замерао Апоњијеву предлогу, што није боље повисио плату учитељима и што је *допустио да постоје веронисповедне школе*, које не одговарају захтевима „мађарске културе" и које имају „противдржавне" цели. Ово је већ било сувише и Апоњију, па се бранио, да држава нема доста новаца ни за повишицу плате учитељима, ни за стварање државних школа свуда, да он не може свуда баш уништити веронисповедне школе, али да их хоће да доведе у склад са „мађарском културом" и са мађарском „државном мисли". *За ово је учињен почетак, а друго ће временом следовати.* Наравно, да је Апоњи, поред негодовања народносних посланика, имао велик успех у сабору.

Народносни посланици хоће да провуку расправу о државним учитељима и државним школама до ускршњих ферија и то средством генералне и специјалне расправе. Тек после католичкога Ускрса започела би расправа о *другом* законском предлогу у погледу *веронисповедних учитеља и школа*. Народносни клуб је у синоћној својој седници закључио, да против тога предлога као *први* говорник говори кикиндски посланик. Наравно да ће имати да говори баш против данашњега говора Апоњијевога. То је и казао Апоњију данас у саборском ходнику.

У Банату се показао неки *покрет* међу Немцима у корист народносних начела. Ово овде задаје бриге. И министарски савет се бави са овом ствари.

„Лопови најординарније сорте".

Један владика рекао је: *„међу радикалима има не само убица, него и лопова најординарније сорте"*.

Има већ више него недеља дана, како су те речи штампане у „Српском Спону" (бр. 7. стр. 110.) а „Застава" на то ни мукајет. „Ординарна сорта" ником поникла, ћути и о томе ништа не беседи. Није стало „Застави" ни да сазна, е да ли то владика рече, није јој стало, да сазна, који владика то рече, а изгледа, да јој је најмање стало, да тог владику у лаж утера!

Странка, која сталним ћутањем својим потврђује туђу сумњу о гнусним крађама и дефраудацијама, мора ето да ћути и кад јој се добаци, да у њој има „убица и лопова најординарније сорте"; та котерија мора да виче за друге: „Људи! ево лопова! хватајте га!", да скрене туђу пажњу са себе. То су радикали видели и научили по вашарима.

„Застава" и радикална странка давно је већ изгубила стид и допустила сваком, да престом указује на њих и да говори за њима: »ено убице и лопова најординарније сорте"! Или зар није тако?! Зашто се „Застава" и радикална странка никад доказима не ограде против јавних сумњичења, која се већ годинама тако често понављају? Зашто не дају рачуна о „Братству", о приходу новосадских „народних забава" од више година, о пропалој радикалној штедионици у Карловцима, која је оштетила толике сироте људе а у којој су били на управи председник радикалне странке др. Ђ. *Красојевић*, сада фискал народно-црквених фондова, и др. М. *Михајловић*, потпредседник саборског одбора. Зашто странка не примора ту двојицу, да даду већ једном рачуна о старом потраживању српске читаонице и певачког друштва у своти од преко 4000 Круна?! Та ово већ и карловачки врапци називају *најординаријом дефраудацијом*. Господа имају очију и иду по свету и истичу се у јавности. За што не полажете рачуне? Та ми сво вас већ толико пута на ту дужност позивали? За што?! За што?! Питали смо и питали и изгледа, да ћемо узаман питати ту странку, у којој има „не само убица него и лопова најординарије сорте", они више немају ни стида ни срама. Они се одали на ајдучају у црквено-народном добру и ко их у томе спречава и пред њих излази, они га разбојнички нападају у оном најгнуснијем измету, што се зове „Застава".

Ми скрећемо пажњу нашег новинарства на ове чињенице и позивамо сва уредништва, да све дотле, док радикали, којих се тиче, и њихов орган, не положе у јавности чисто и уредно рачуне о „Братству", приходу од „народних забава", недостацима у појединим општинама,

ЛИСТАК.

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ.

Успомене на покојног побратима.

Од Јована Грчића.

(Наставак.)

Кумичић не може доста да ми нахвали моје приче. (Молим те, немој да ме укориш хвалисањем.) Упозорила га на њих нека госпођа Пепа, неки Schöngeist, која чита *све* и из хрватске и из српске књижевности. И упозорио га Призренац па чак и сам Будмани. Будмани му је — вели — рекао: *тако* треба да пише, *тако* треба да зна језик! А он уздише: „Ej кад бих ја тако знао!" (Јово, не хвалим се, сами ми то признају!). Призренчева критика учинила је овде фуроре, па кад су прочитали моје слике, тек онда су хвалили и њу и слике.

„Стражилово" се овде допада, само Клајић осуђује ону аферу с „Јавором". Змаја, Јакшића и Бранка дижу сви у звезде. Признају, да немају таких песника ни приповедача као Лазаревића и (опрости!) Адамова. И Шрепел ми особито хвали „Стражилово".

За Мицину критику на Трнеског сви веле, да је имао право, само им је жао, а особито самом Трнеском, што је задрьо за „врапца". Мица ће знати, шта је то. Веле, да то баш *боли* старца, јер никад није ни помислио оно, што му Мица подметну.

Хрвати, бар ови, с којима ја долазим у додир, хоће, да се призна, да је »моје и твоје, твоје и моје"; па нека дође само до уједињења и јединства, они се не ће кратити да буду Срби, ако не узмогну бити Хрвати.

У осталом су и у њих као и у нас исте књижевне прилике и неприлике. Они мисле: у нас је боље, као што ми мислимо, да је у њих цвеће.

Овде ми заплећемо чак мисао о једном заједничком листу. Само — веле — *још* тому није право време. Тај лист би имао да излази у Загребу и у Н. Саду, не у Београду.

Е, морам и да завршим.

Пиши ми: чега ради си ми телеграфисао? Пиши одмах али опширно све.

У здрављу! Твој

Паја.

Адрес мој: P. Marković, profesor, Zagreb. Hôtel Lamm, br. 3.

Мене је то, што је Паја своју причу дао за Летопис Матице Српске а не за „Стражилово", тако не како онерасположило, да не кажем: озлоједило, да сам у овој првој фурији, кад ми је Паја то писмом јавио, био готов да баталим и „Стражилово" и све. А и онако сам већ на ње мало водио срце, што је оно лепо „Први пут у колу" дао Viencu. Такви смо ти ми људи! Учини нам сто пута а не учини нам само једаред: на смо одмах готови да заборавимо ону стотину због тог једног. Па тако је том приликом било и са мном. Пишем Паји у Загреб, како се „носим мишљу", да прекинем „Стражилово", кад већ ни њему није више стало до тога, да се листу одржи углед. Он ми одговори, што кажу: обратном поштом, овако:

Драги Јоцо!

Прекјучер сам ти писао одавде, а данас, овај час, ево примих твоје писмо. Две горке пилуле:

1.) *да* је дотле дошло, *да* ти помишљаш, *да* нам је нужно, *да* помишљамо и на то, *да* престанемо надаље са „Стражиловом";

2.) *да* ме кориш, *да* ми није стало, *да* „Стражилово" има угледа, и *да* је теби „баш помад". (Видиш: дакати сам научио од М . . . . .).

Ad 1.) Лист *не сме* престати. Ја ти ево шаљем карту бланшу, да напишеш отказ штампарији; али и по други пут, но сада још категоричније велим и пишем: лист **не сме** престати. Из писма мога одавде видео си, да сам и овде међу Хрватима нашао два сарадника: Клајића и Шрепла. Положим ли сретно овде испит, путоваћу до нове године о свом трошку и у Београд, да и тамо прибавим кога угледнога а, надам се, да ћу привући и Лазаревића и Миличевића и Шапчанина. Буди уверен! Мене нешто у мојој души уверава о томе.

Ad 2.) Већ то, што сам ad 1.) рекао, ако те још није уверила моја толика дангуба и труд око „Стражилова", нек те увери, да ми је стало до његова угледа. А, бога ми, пројем ли сада овде сретно, видећеш, шта ћу још све да радим. Једно ћу да тражим само, а то је, да остраг на листу стоји од нове године: „власници Јован Грчић и Паја Марковић". Ти остани уредник. Хоћу то за то, да и ја имам правог титулуса, на страни радити код неких за лист. Мислим, да ћеш пристати на то. Свакојако говори још с Јоцићем. Па нека он и не ће, немојмо напуштати.

„Метиљ" одмах ништа од г. Хаџића, нека ти га даде на га штампај у листу. Ево ти овим моја пуномоћ, па макар да су ми већ и неку награду досудили. *Ја повлачим рукопис натраг.*

Па зар је теби „баш помад" углед „Стражилова?" Лепо! Ал не верујем. Ти си мало накрај срца, као обично Новосађани, па те је нешто озлоједило те си то у срцу рекао.

Распитуј се код штампарија, по што ће лист штампати. Noch ist Polen nicht verloren!

Мој усмени је испит 15. а можда још и 12. октобра. 11. имам прву клаузуру.

Не клони! „Устај, ради, бори се, не клони!" Не ваља бити малодушан. Истрај бар донде, док само „Стражилово" не покрије свој дефицит.

У здрављу!

Твој стари

Паја

Загреб 8. окт. 1886.

Кад се Паја вратио из Загреба, био је још сав занесен својим — данас би се рекло — коалиционашким сновима то ме је упутио, да из Споменице хрватскога књижевног препорођаја прештампам у „Стражилово" Кокотовићеву цртицу на хрватскога сеоског живота с натписом „Јабука". Послушао сам га и донео сам ту цртицу у 44. броју. Остало је остало на преговорима и обрекама. Паја је после имао довољане прилике, да се разочара.

По повратку се вредни Паја латио опет свом душом „Стражилова". „Метиљ" је дотле био сав изашао, но ја нисам имао образа, да питем опет што изворно, што би кадро

где радикали управљају, карловачкој штедионици и потраживању карловачке читаонице и певачког друштва и т. д.: да поступе према тој „ординарној сорти“ људи како треба, док не докажу, постоје ли или не ординарне дефраудације и крађе, за које носи одговорност читава странка а посепце, као што се види, људи, који су на челу те странке, управо котерије. △

Бирачко право.

Четири године је већ протекло, како су народности у Угарској напустиле пасивитет и упустиле се у активну борбу на угарском сабору. Без икаква међусобна споразума, делимице, напуштали су Срби, Словаци и Румуни пасивитет, у нади зар, да још једном окушају срећу. Крвавим знојем смо тако рећи отели оно неколико мандата на угарском сабору од бесомучне пресије званичних апарата, и ако би нам по праву и броју душа припадало три пута и четири пута толико. А какав је положај те шаке наших посланика на угарском сабору, о томе не треба ни да пишемо, то је већ и целој Европи, па чак и Америци познато, чему је дао израза импозантни збор у далеком Cleveland-у у држави Ohio. Посланици наши, то су прави мученици, који су изложени свакојаким нападајима заслепљених шовена, они нам изгледају, да се драстично изразимо, као оно ковачки наковањ, који мора да трпи на себи и жежено гвожђе и још ударце тешкога чаканца. Па ипак наши соколи не малаксавају, све нападаје јуначки одбијају од себе и боре се свом силом за права свога народа.

Они савесно врше своје дужности, те треба и ми да их вршимо.

Бирачке листе, које су пописне комисије зимус састављале, изложене су сада од 5 до 15. марта у свакој општинској кући, за време званичних часова, на углед.

Ко год се осећа, да би требао да има бирачко право, а пропустио је прилику, да то своје право тражи онога дана, кад је пописна комисија у његовој општини радила, *има сада права, да то своје бирачко право тражи.* Истина, та ствар је сада много компликованија, процедура та теже иде и дуже траје, али од тога се не треба устручавати. Што се може учинити, треба учинити, јер нам је сваки глас потребан.

Уз рекламацију треба приложити тако звани „meghatalmazás“ једноме од познатих наших адвоката, затим порезну књижицу или извод из В.) tabelle, којим ће дотични доказати, да потребан минимум пореза плаћа.

Рекламацију треба написати у овом облику:

Tekintetes központi választmány!
Minthogy az összeirási küldöttség által . . . . községnek országgyülési képviselőválasztói névjegyzékből kihagyattam,
felszólással
élek A.) alatt igazolt ügyvédem útján:
Az . . . . alatt csatolt adókönyvecske (B. tabella kivonata . . .) szerint a mult évben fizettem . . . . . egyenes állami adót; ezek alapján esedezem:
Méltóztassék . . . . község országgyülési képviselő választói névjegyzékébe való felvételemet elrendelni.
Kelt . . . . . 1907. . . . . .
Tanuk:
N. N. Tisztelettel:
N. N. N. N.
На леђа рекламације долази ово:
. . . . . vármegye
központi választmányához
x. y.
Felzólalása
N. N.
lakosnak, képv.:
N. N.
ügyvéd Ujvidéken.
. . . . község
választói névjegyzékéből
való kihagyása miatt
. . . . alattival.

Овако снабдевену рекламацију ваља предати општинском бележнику до 15. марта incl.

Бирачко право има сваки грађанин, који није због злочина осуђен или не стоји под конкурзом или курателом, а плаћа минимум директна пореза, који је прописан за дотично место; исто тако званичници, који имају најмање 1200 кр. годишње плате, и занатлије, који плаћају 21 кр. III. ozst. kereseti adó, или који имају једног спомоћника и на њега плаћају пореза.

Ово су главна упутства, која свима напомињемо, и ако смо то до сада и подробније чинили.

Браћо бирачи, на посао!

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

— **Угарски сабор.** Јучерашња седница заступничке куће угарског сабора била је изванредно бурна. Одма, пошто је прочитан записник прекјучерашње седнице, устао је словачки посланик Милан *Хоча* па је захтевао, да се стави у тај записник и то, да је потпредседник Стеван *Раковски* мимо пословник одузео реч посланику дру Александру *Вајди-Војеводу* те да за то заслужује укор. Председник Јулије *Јуст* не допушта, да се гласа о тој модификацији записника. Сабор, дабогме, већином гласова оверовљава записник без измене. Пошто министар трговине Фрања *Кошут* поднесе законски предлог о јуристицијама код државних железница, поште и телеграфа, устане румунски посланик Аурел *Влад* па оштрим речима осуди поступак саборског потпредседника Стевана *Раковског*, који се огрешио о пословник. Раковски се на то стане измотавати и доказивати, да се није огрешио о пословник. У току говора свог довикне румунском посланику Коријолану *Бредичану*, да је магарац. Бредичан реплицира Раковском, да је и сам магарац. На вику и жагор, из којег се само чује: „Упутити га ваља на ред!“ председник *Јуст* се и не осврће. *Раковски* довршује своје измотавање уз урнебесно клицање славне коалиције. На то устане *Влад* па изјави, да се још никад пословник није применио тако реакционарски, као јуче. *Вајда-Војевод* пште реч на пословник. *Јуст* га пита: на који параграф? *Вајда-Војевод* одговара: на све параграфе од 1. до 319. (*Смеј. Ларма.*) Говорник одбија од себе тврдњу Раковскога, да је он — Вајда-Војевод — јуче повредио пословник. Позива се на догађаје у аустријској заступничкој кући, где је по гдекоји говорник говорио пуних дванаест сахата.

Данас држи заступничка кућа седницу, у којој у смислу дневног реда наставља расправа о Апоњијеву законском предлогу, који се односи на уређење плата државним учитељима. Сутра, прексутра и наксутра не ће бити седнице. Као што се проноси по посланичким круговима, ускршње ферије заступничке куће почеће 24. марта п. р.

ДОПИСИ.

Чуруг. (*Још нешто о изостанку светосавске прославе. — Певачко друштво и забава му*). Пре краткога времена — у 26. броју „Бранника“ од ове године — читали смо допис из Чуруга, са којег се могао сваки читалац растужити, што у том великом српском месту није прослављен св. Сава никако, а Чуружани су бар то од памтивека научили и навикли. Та и у најмањем сеоцету српском се св. Сава, као патрон, заштитник српских школа, учитељства и дечице нам, прославља велелепно и достојно. Српскоме свету је био ово врло немио догађај, јер је тим чином повређен вереки осећај, укаљан српски образ, који треба да нам увек светли. Није се знало у први мах, ко је прави кривац, за то је незнани дописник осудио цело учитељство чурушко, али се доцније испоставило у седници месног школског одбора и примио је јуначки сву одговорност и кривицу г. Милан Ђуричић, управитељ. Хтео је, као бајаги, да се свети црквеном одбору. А за што? То он сам знаде. Држим, да то не би ни Турчин урадио, да у деци својој угуши аманет наших прадедова. И он би се смиловао на невиност поверене му дечице! Поштеније би било, да је као управитељ позвао све учитељско тело, па да му је саопштио гадну намеру своју. То би био поступак колегијалности а овако се баца блатом на цело учитељско тело, у коме имаде честитих и ваљаних учитеља и учитељица наших. Овом приликом је Чуруг у особи г. М. Ђуричића упознао таман искрена пријатеља народу, школи и деци својој! Требао је унапред рећи својим колегама; уверен сам, да би се сигурно нашао који од учитеља, који би са децом својом бар у цркви отпојао нама лепу и милу песму „Усклицимо“. Због главобоље није могао тога дана доћи ни у цркву, а у седницу своје Кредитне Задруге истога дана после подне могао је доћи, јер га је прошла са свим глава. Чудимо се г. Н. Пелагићу, да је он баш морао тога дана за време св. службе мезетити уз тазе пиво у крчми, када је иначе са својом дечицом нас више пута изненадио, а црквени одбор га је у више маха из благодарности и признања награђивао. Зар тако раде најновији радикални учитељи, да о св. Сави и не завире у цркву о св. служби божјој?

Но бацимо копрену на прошлост, заборавимо на оно, што је било, знајмо, да, и ако смо онда били растужени, ево нам се указа сунце јарко иза густих облачина и обасја зрацима место наше. Наш честити г. Бошко Кекић састао се једном приликом са учитељством нашим (осим Ђуричића и Пелагића) и рекао им: „Хајдете да приредимо једну лепу забаву са бираним програмом!“ Реч се бележникова саслушала, пробудио се иза сна и дремежа вредни стари наш коровођа г. Глиша Сабљица, учитељ. Потражио је своје ноте, које је он као

било само подичити „Стражилово“, јер је Паја иначе имао пуне руке посла са „Стражиловом“. Кукучинову „Шарену јуницу“, коју је са словачког превео неки Огњеслав Добродрушки, морао је Паја преписивати — тако је превод био сакат — а преко Паје је ишао и „Мија Бродар« Милутина Јакшића, о ситницама до и не говорим. Њих је Паја, што но реч, вадио из рукава. Пун пунцат интереса за »Стражилово“ пише ми:

Драги цобро!

Чеках данас и чеках тебе и Мицу, па ни од корова. Лепо!

Ево ти ове ствари за 48. број. У „Гласник“ метни све, али нипошто не пропусти, а да не метнеш од речи до речи и позив Друштва Св. Саве на „*Братство*“; ја га читах данас у „Србобрану“. Молим те, у 42. броју „Српског Листа“ има допис о преносу *Врчевићевих костију*. Прибележи и то. Молим те и опет, не изостави ништа од ових прилога за „Гласник“.

Ево ти наставак „Мије Бродара“ и „Шарене јунице“.

У здрављу! Чекам вас у четвртак. Јави ми!!!

Твој Паја.

Па опет после два дана:

Драги побро!

Прво и прво да ти изјавим, да је то за мене била права тортура, што ми лист не посла још у понедељак, као што си то био уобичајио од неко доба.

Пре неки дан ти послах наставак (ал не и свршетак) „Шарене јунице“ и свршетак Милутинова „Мије Бродара“ а и неколико ситница за „Гласник“. Ево ти сад још нешто за „Гласник“, па и за „Књижевне новости“. Али те преклињем, да *све* то метеш у 48. број. Изостави макар „Писма о рату“, јер ово су хитније ствари а писма чувај за црње дане, *молим те.* Не гледај, што ће много бити ситница, јер су све хитније, него друго што. Понда још и ово: Ево и „Застава“ данас донесе позив Друштва св. Саве на „Братство“. Донеси га дакле и ти у целости, а осим тога извади из 42. броја „Српског Листа“ из неког дописа тамо белешку о преносу костију Вука Врчевића.

Знам, да ћеш сутра доћи амо, али ти ипак шаљем ево ово поштом, да га пре добијеш те да се не можеш изговорити, да је лист већ преломљен. *Све* овако штампај, не ћеш се кајати.

Ама немој се смејати по твом обичају!!! Немој се шалити! Гледај, да ми једаред у веку, и *мени* једаред у веку *ти* да уговеш.

У четвртак или у петак држим као у воску да ћеш доћи с Миланом. Па кад дођеш, гледај да ме увериш, да си све то дао већ у штампу за 48. број.

Здраво!

Твој Паја.

У 48. број сам пустио све Пајине белешке, само није ушао позив Друштва Св. Саве на „Братство“ и нотица о преносу Врчевићевих костију. Први ми је био предугачак а већ је о тому било помена у 43. броју у извештају Друштва Св. Саве за први месец рада му; белешку пак о Врчевићу сматрао сам већ за застарелу. Како сам у то време, као и сваке године у првој половини децембра, био много заузет пробама за гимназиску светосавску беседу, то нисам доспео, да Паји пишем, за што нисам дао места тим двема белешкама. Мислио сам: кад се састанемо, кашћу му усмено. Но Паја је био и сувише плах, кад се тицало чега, што је он сматрао за важно. Чим је дакле добио 48. број па видео, да тих бележака нема, а он одмах седне те ми подели овај, што рекли, доргаторијум:

Ти си, Јово брате, оваплоћен појам самовоље и пркоса. За што ниси ни сада још донео белешку о преносу Врчевићеву ни позив Друштва Св. Саве на „Братство“??? Само за то, да би се могао оправдати због несретне Офелије! Заиста то је нужније по кронику нашега рада око просвете него спомен Вука Врчевића и рад Друштва Св. Саве!!! Па си развезао о „Годишњаку“ читаве Маркове конаке! Што ту ниси имао петље, да пребациш „Gemüthlichkeit“, кад је и Сандић две трећине прештампао, као и оно негда Тони у „Позоришту“?! Или си можда требао то *оправдати*! Да, *требао* си то оправдати, јер календар је за то најзгоднија књига. Календар и треба да је огласник за нашу књижевност Ја сам уверен, да ћеш примити и ону Магарашевићеву критику на тај календар. Па ћеш и опет казати: није било места за Врчевића и „Братство“. Или ћеш и опет изоставити Живановићев речник, да ти онај нагважда о рату на дугачко и па широко. Јеси чуо! Ти си се повео за Батутом, јер је он рекао за та писма, да вреде. Ја ти и опет кажем: није их ни сам писац њихов требао тако растећи (као панчевачки дописник у „Застави“ о панчевачким сплеткаријама). Куд и камо је све то живље описао Нушић у својим сликама. И ти багателишеш Нушићеву једну песмицу, а не жениташ се, толико уступати простора тим писмима.

Ја сам ти и ономад писао и молио те, да прекинеш за ову годину с тим писмима, па донеси Живановићев речник или чика-Стевина Суботића. Тај твој Данило изгледа ми са својим писмима, као оно ја пре неку годину с „Бранковом жељом“ — никад краја! Кад још помислим, да ће их још 11 бити — ух!!! Не бих ти, бога ми, ни речи рекао, да немаш што боље. И опет те молим: чувај их, па када *ништа* друго немаш, онда их штампај.

У ону белешку, што ти послах у „Књижевне новости“ о нашој белетристици, утутни гдегод и *Милевицу* и *Благоја*. Немој, да их, наопако, увредиш! Немој да то пропустиш!

Молим те, донеси у 49. броју о Врчевићеву преносу и позив Друштва Св. Саве на „Братство“, јер ће после бити излишно или смешно. Донеси оне белешке моје за „Књижевне новости“ све.

Постарај се, ако бога знаш, за прве бројеве од нове године. Николи сам казао, да на мој трошак наручи приповетке Окињескога па да можда још за први број преведе штогод. Не смемо ма шта донети.

Пиши Лазаревићу и опет, Шапчанину, Милићевићу, Драгашевићу, Глишићу, Цару (моли Цара, да ти напише какву студијицу о Гундулићу, јер ће 1888. да му буде тристагодишњица, а у српској књижевности још *ништа* о њему не изађе, па пиши о том и) Томановићу, пиши и Нушићу. Или **дођи** к мени на цео дан, и ти и Мица, пре него што оде у Београд, па ћемо сва тројица писати на разне стране, а ти само дај *твој свевисочајши шефски потпис.* Сад треба радити на све стране. Не узимај ствар на лаку страну. **Дођите!** Јави ми!!! Сад или никад! Крајње је време.

Поздрав.

Твој

Паја.

(Наставиће се.)

марљива пчелица годинама скупљао; нашао је боље од бољега, позвао је своје колеге и колегинице, те у току од две недеље дана саставио лепу певачку дружинипу са одличним и сигурним гласовима, обучио ју и јавио се бележнику са речима: „Готово је, дођите на пробу, да чујете, хоће ли бити добро или не?“ Са усхићењем је слушао бележник, чудно се и дивио. Та зар за тако кратко време да се уради оно, што се по другим местима месецима слаже, па се једва једвице оствари намера? „Молим вас, г. Сабљица, хоћу и ја да научим, хоћу и ја да сам у лепоме друштву вашем!“ рече бележник. — Та је ли то могуће, да имаде данас бележникâ, који би се добро осећао у српском друштву? Јесте, ево имаде, ево га! То је г. Бошко Кекић, наш бележник! За све се постарао, да буде лепо и уредно, како би и стран живаљ могао рећи: „Имају и Срби осећаја за лепо!“ Евала му!

Нећу бити дугачак те ћу само у кратко испричати вам цео ток те лепе забаве, које већ поодавно није било у Чуругу.

Било је лепих песама у мешовитом, мушком и женском кору. Било је соло, терцета, свирке на гласовиру, мандолини и хармонијуму. Шта прво да похвалим, када ми је све лепше од лепшега? Дивно је свирала на гласовиру млада уметница наша гђца Катица *Вујићева*, свршена учитељица, честита и мила наша гошћа. Млади Емил *Тапавица* нас је свирком на мандолини очарао. Тај инструменат је нама непознат, али се сад уверисмо, да је врло пријатан и нежан. Морамо овде приметити г. бележнику нашем и упозорити га, да је ипак добро имати уза се и Срба писара, јер сам тврдо уверен, да Жига, Лајош и Кароль неће никада на српској забави ни засвирати ни запевати! Са новосадских св. савских беседа је познат српском свету лепи глас г. Миливоја *Каленика*, нашега учитеља. Он нас је са својим гласом и прецизно отпеваном песмом занео уз лепу и добру пратњу гђце Катице Вујићеве, гошће наше. Па и стари чича Милун, чурушки српски гуслар, се појавио на нашој забави у особи г. Душана *Берића*, учитеља. Свака српска народна песма је лепа и богата садржајем и осећајем, али је круна свију тих песама песма „Јетрвица Адамско колено“, која је први пут угледала света у новосадској »Даници“ године 1866. Или ћеш да плачеш или да се зарадујеш милостивој и честитој стрини! Додајмо још, да г. Берић и осећа, када попева својим лепим сонорним гласом. Е, онда мораш, да уживаш, што се називаш Србином! Па зар да не споменем уза све још и лепу декламацију г. Николе С. *Јовановића*, трговамког спомоћника нашег, који је са разумевањем одекламовао „Вече на селу“ од проф. Јована Живојновића, а кор упаде, да ту лепу декламацију својом песмом појача и оснажи.

Нека је хвала свима, нарочито г. бележнику као покретачу ове лепе забаве! Све је било лепо и красно, али би било још лепше, када би то мало одушевљено певачко друштво и даље постојало; када би који пут у красној цркви нашој отпојало по коју нашу величанствену црквену песму, да ужива и народ наш, који није могао доћи на забаву. Та песма блажи, она снажи....

Дед ти, вредни Сабљицо, захукај се и опет, не пуштај од себе то мало, али снажно певачко друштво! Скупи око себе и друге, сложи их, песма их мора сложити! Имај вазда на уму онај стих отпеване јучерање песме:

„Та да смо Срби, та да смо браћа.... ах, Боже мој!“

Градимир.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 28. фебруара 1907.

— **Забава Новосадске Трговачке Омладине.** Као што смо јавили у јучерашњем броју, вредна и свесна наша трговачка омладина приређује сад у суботу, 3. (16.) марта, у великој дворници хотела „Јелисавете“ свој други концерат с играном. Један део чистог прихода од овога концерта употребиће се на то, да се два најбоља ђака вечерње школе одашљу на примерје поуке ради. На концерту ће свирком у гласовир суделовати млада госпођица Јустина Мите *Кодс*. Свираће салонски комад „Пролећни лахори“ од Синдинга и једну Шулхофову мазурку. Чланови Новосадске Трговачко Омладине певаће у мушком збору своју химну „Загрљени братском слогом...“, коју је компоновао коровођа им Исидор *Бајић*, и Мокрањчеву шесту руковет. У октету ће се уз хармонијум певати Шубертова „Ноћ“, тамбурашки збор Новосадске Трговачке Омладине свираће смесу српских народних песама а члан Новосадске Трговачке Омладине г. Миша *Павловић* декламоваће „Груду земље“ од Љ. П. Ненадовића. Концерту је почетак тачно у ½9 часова у вече. За првих шест редова је цена седиштима К. 3, а остала су седишта по К. 2. Улазнице се напред могу добити у књижарници Милана Ивковића.

— **Други концерат челисте Фелдешија.** На другом свом концерту, који ће се, као што јависмо јуче, одржати сутра, у четвртак 1. (14.) марта, у великој дворници хотела „Јелисавете“, свираће уметник Арнолд *Фелдеши* Сен Санов концерат у Амолу, једну арију од Лотија, једно анданте од Давидова, фантастичан скерцо од Елемира Полоњија и словенску игру, коју је он сâм удесио за виолончело. Уз то ће на опште захтевање свирати и Паганинијеву фантазију на молитву из Росинијева „Мојсеја“, којом је о првом свом концерту извојевао био себи ванредан успех. Концертанта ће овог пута на гласовиру пратити пијаниста Елемир *Полоњи* а сâм ће у гласовир свирати: пољску песму од Шопена, концертну етиду од Паганинија, Менделсонов један скерцо и Листову XII. мађарску рапсодију. Концерту је почетак у 8 часова у вече. Улазнице се добијају у књижарници Браће М. Поповића.

— **Промоција.** Пишу нам из Беча: У недељу 4. (17.) марта промовисаће се на овдашњем свеучилишту на част доктора целокупне медицине г. Ђорђе Јов. *Костић*, родом из Сремске Митровице. Млади доктор је матурирао у новосадској српској великој гимназији и био је међу својим друговима омиљен као ваљан и одушевљен члан омладине. Уверени смо, да ће, и кад уђе у практичан живот, радом својим користити људству и свом народу. Живео!

— **Протеран уредник.** Јавили смо већ читаоцима „Браника“, да је репрезентанција вароши Земуна донела закључак, да се Валентин *Курц*, уредник листа „Semliner Volksblatt“, протера из вароши због тога, што је распиривао неслогу међу становницима. Сад јављају из Земуна, да је хрватска земаљска влада потврдила закључак земунске репрезентанције. Отпис, који је хрватска земаљска влада том приликом упутила на репрезетанцију вароши Земуна, вели, да варошка репрезентанција има права, да одреке боравак у вароши таку странцу, који међу становништвом сеје раздор.

— **Земљотрес.** Пишу нам из Рудне: Овде се код нас у недељу у вече у три четврти на десет појавио јак земљотрес. Земља се силно тресла уз потмулу и страшну грмљавину. Који бејаху на ногама, потрчаше застрашени на улицу, не знајући, шта се око њих збива. По целом селу се узбунише пси и нададоше ужасно арлукање.

— **Породична драма.** Вуковарске „Sriemske Novine“ јављају за ову ужасну породичну драму: Угар Сима *Аничић* из Врпоља оженио се недавно и узео је необичну лепотицу. Но лепа Манда је одма после сватова натакла рогове своме мужу. Кад јој је муж стао пребацивати то, а она поручи своме оцу, да дође по њу. И одиста ето њена оца и сестре јој на колима, да је одвезу кући. Лепа Манда седне у кола, отац ошине коње и већ су мислили, да ће утећи, кад али преварени муж са својим оцем у другим колима пође у потеру за одбеглом женом. Кад стигоше прва кола, а они отворише паљбу револверима. Лепа Манда се прва стропошта мртва а отац јој би тешко рањен. Жандармерија је ухапсила и старог и младог Аничића.

Новости са стране.

— **Похарана пошта.** Јављају из Турчанског Св. Мартина: Јутрос су овдашњу пошту затекли обијену. Крадљивац је свукао гвоздену решетку, те је продрео у поштанске просторије, где је обио све столове и покрао неких 150 круна и марака. Растворио је и многе пакете па је из једног однео кутију са драгуљима. Сандуке, у којима је било силна готовог новца, нашли су неповређене. Жандарми су већ ушли у траг злочинцу.

— **Умрла Момзенова удовица.** Удовица славног немачког повесничара Теодора *Момзена*, који је умро 11. фебруара 1903., госпођа Марија Момзеновица умрла је пре неки дан у 75. години свог века у својој вили у Шарлотенбургу крај Берлина. Пре неког времена згодила ју је била капља те је од оног доба била делимице узета. Покојница је била кћи издавача Момзенових главних дела, Карла *Рајмера*, поседника познате Вајдманозе књижарнице у Лајпцигу. Године 1854. удала се за Теодора Момзена. Из тог сретног брака поникло је свега шеснаесторо деце, од којих су дванаесторо, шест синова и шест кћери, преживели родитеље. Најстарија кћи пошла је за познатога грецисту Улриха *Виламовића-Мелендорфа*, један син је директор банке и посланик, један је лечник у Берлину, један је баштован у Дрездену; пет кћери су остале неудомљене. Недавно је у Момзеновој вили букнула ватра и тада су болесну Момзеновицу њене кћери једва могле да избаве.

— **Одбија овацију.** У Низоземској се образовао национални одбор, да принцу *Хајнриху*, мужу холандске краљице *Вилхелмине*, приреди овацију у захвалу за његово јуначко држањд приликом катастрофе пароброда „Берлина“ код Хек-фан-Холанда. Принц је изјавио, да неће примити никакве овације, јер је он учинио само своју дужност као Холанђанин.

— † **Григорије Тријандафил.** У Букурешту је у прошли петак преминуо председник Коморе Григорије *Тријандафил*, који је пре био министар правде и градски начеоник Букурешта. Поживео је 67 година.

— **Прљавштина њујоршке полиције.** Власник неке карташке пећине у *Њујорку* поднео је пријаву због изнуде једног комисара кварта, од ког тражи свој изнуђени новац. Поводом тог случаја њујоршка штампа оптужује корупцијом полицију и износи сензацијонална открића о њеним „пословима“. У полицији је много таквих полицаја, који би управо требали да стоје под полицајским надзором. Њујоршки главни државни тужилац *Жером* изјавио је, да *велики део полиције у разним деловима вароши дели дозволе за крађу па украдено добро дели с лоповима*. Има и таквих, који украдене ствари узапте па их после задржи себи. Поједини полицијски чиновници и не таје, да терају корупцију; бране се, да и они морају да плате благонаклоност неких политичара. Један полицијски надзорник се изразио, да полицијска места имају праву трговинску вредност и *многи чиновници купују своја места за 3—4000 долара*. Један тајни полицај пак тврди, да *75% кесароштва крађа изврше са знањем начеоника полиције у кварту!* Један њујоршки дневни лист је ових дана саопштио имена 20 таквих кесароша, које полиција штити. Публику не узбуђују баш Бог зна како та открића. Врло многи мисле, да у тако великој корпорацији, као што је њујоршка полиција од 12.000 људи, мора бити и покварених људи. Али по европским појмовима изгледа, да је поквареност њујоршке полиције и сувише - америчанска.

НОВИЈЕ.

Софија, 27. фебруара. Министра-председника Димитрија *Пешкова* згодио је атентатор Александар *Петров* над горњом лопатицом. Министар-председник је покушао, да се попне у кола, која су туд пролазила, али се стропоштао пред колима. Онда су га дигли у кола. Издахнуо је за време транспорта. Атентатор је хтео да се освети министру трговине *Генаџеву* па је случајно погодио министра председника *Пешкова*. Одма се састао министарски савет. Министар спољашњих дела *Станчов* примио се привремено председништва и јавних радова. *Генаџев*, који је лако рањен, преузео је спољашњи портфељ. Пред кућом убијеног министра председника *Пешкова* скупио се силан свет. У вароши влада потпун мир. Данас пре подне састаје се Собрање у ванредну седницу.

Будимпешта, 27. фебруара. Као што се јавља полузванично, министар унутрашњих дела, гроф Јулије *Андраши*, одлази данас после подне у 5 сахата брзим возом у Беч а сутра пре подне у 11 сахата биће од краља примљен у аудијенцију. Та аудијенција стоји у свези са законским предлогом о делокругу административног судства.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „БРАНИКА“.

Угарски сабор.

Будимпешта. 27. фебруара. Клуб народносне странке десигновао је кикиндскога посланика дра Михаила **Полита Десанчића** за првога свога говорника у расправи о Апоњијеву законском предлогу о школама. У седници заступничке куће је интерпелисао Аурел Влад у ствари поравнања међу Аустријом и Угарском а Јулије Мању о слободи штампе. У Лугошу ће се Петровић опет кандидовати за посланика.

Убиство бугарског министра председника.

Софија, 28. фебруара. Досадашња истрага испоставила је, да се атентат против министра-председника Петкова био политички атентат. Убица је признао, да је министра-председника Петкова убио у име завереника.

Загреб, 28. фебруара. Овдашњи свеучилишни слушаоци бугарске народности славе атентатора Александра Петрова као избавиоца Бугарске од Петковљеве тираније.

Народно здравље.

— **Против алкохола.** Како из *Кездивашархеља* јављају, општинско представништво велике сикуљске општине Геленце ових дана је *решило, да се крчме и палинкаре недељом и свецем имају држати затворене*. Општина је у том смислу израдила статут. Онамад пак је таково исто решење донело и општинско представништво велике општине *Берецк* у истој жупанији.

Без сумње, то је веома паметно решење, и не би згорег било, да се и *српске* општине угледају на ове сикуљске општине. Јер недељом и свецем људи су доспешни, те највише њих уместо одмора од посла *пијанче*, а из пијанке — особито код нас Срба — редовно настаје *туча* па и *убиство*. Посмотримо само рапорте *новосадске* полиције у понедељак ујутро или после свеца. Нема недеље или свеца, да прође без пијаних и — разбијених глава!

Домаћи послови.

— **Одгртање винограда.** Почетком марта ваља ослободити винову лозу од слоја земље, којом у касну јесен загрнемо виноград. Тако ћемо допрети до корена, стабла и очног места чокота, са којег треба онда скинути налепљену кору, уништити штеточиње, што се подвукле под чокот и т. д. Раним одгртањем добијамо времена у неговању винограда, те за то грозд може боље да приспе. Рано одгртање повлачи за собом рано орезивање, а то има ту предност, да се орезивање сврши пре, него што крене сок у лози. Зна се, да је у то доба још сузење винограда мање и тако губи мање хране. Рано терање лозе може да има ту штетну последицу, што хладноћа, која може још да наступи, хоће да начини штете у одгрнутом винограду. Није саветно остављати одгртање а тиме и орезивање у позно време, јер онда немамо већ споменуте користи и јер биљци треба при развијању она храна, коју биљка услед своје јаке сочне циркулације при касном орезивању изгуби. Одлагањем одгртања можемо да упропастимо и један део свег рода, јер може да се догоди, да набубреле пупе чокота, који је већ крепуо, под слојем земље учману, пропадну. Али све да овакво уништење пупа и не наступи, и онда справе, што се употребљавају при одгртању, могу да начине велику штету у набубреним пупама. Осиледе од мотике увек шкоде чокоту, за то ваља да при одгртању будемо пажљиви и да на то упозоримо и своје раднике.

— **Италијанска гуска**, и ако не достиже сасвим величину емденске гуске, ипак је знатно већа од обичних гусака, лако се гоји, а, што је главно, често носи јаја. Једна италијанска гуска снесе годишње 80—140 јаја, но овај број је већ ређа, обично се просечно даје рачунати 75—90 јаја. Кад узмемо, да те гуске и у јесен носе јаја, то онај, који има места за тај посао, може и у јесен да пушта гуске да легу, те тако рано у пролеће може да добије лепе новце за гушчиће. С тога практична Немци не само да одгајају те гушчиће, него гуске за приплод бирају између оних, што боље носе јаја, те тако способност гусака за ношење јаја из године у годину подижу, тако, да код Немаца нису реткост италијанске гуске, које легу 120—125 јаја. Свима онима, који могу да услед местних прилика или поднебља извуку користи из јесењих гушчијих јаја, врло се препоручује држање италијанских гусака и њихово раширење у великом. Перје им је врло бело, глатко и свиленастије, финије него у емденских и тулуских гусака. Исто тако се врло добро даде гојити, не закера, задовољава се оним, што дајемо обичним гускама. Добро издржи хладноћу. У затвору се исто тако плоди, као и у пољу. Кад се укрсти с емденском гуском, много већа буде, а кажу да се тим укрштењем не смањава ни њена способност за ношење јаја. Италијанске гушчиће, док су се млади, не треба дуже пуштати у воду. Лако прозебе, добије грч и мањка. Док је италијанско гушче паперјасто, ваља га из почетка хранити кукурузном прекрупом и иситњеном травом. Тек кад му сасвим нарасте перје, може се хранити кукурузом и пустити на велику воду. Али и онда је добро, дати му сваки дан једаред свеже кошене траве. Тако одгајано гушче се изврсно и брзо развија, у добу од 4 месеца већ се не може разликовати од матере, те се или за приплод или за гојење даје продати по највишу цену.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Петар Крстопошић**

ФРАЊЕ ЈОСИФА ГОРКА ВОДА

ОГЛАСИ.

Срби - Србима — Свој - своме

„ПРИЈАТЕЉ"

једино чисто српско добротворно и просветно друштво у *Сегедину*, јавља: да је I-во коло образовано и да је отпочело свој добротворни рад, с тога отвара сада II-го коло, те позива *само* Србе и Српкиње, из земаља, што стоје под круновином Светога Стевана, да се уписују у друштво наше. — Друштво „*Пријатељ*", после ма какве смрти осигураникове, наследницима исплаћује 2000 круна. — И друго коло неће састојати најмање из 707 чланова. — Уписнина је 4 круне, што се једаред за свакад има уплатити. — Од сваког смртног случаја плаћа се 4 круне. — У редовним приликама у једном колу годишње може бити 7 до 10 смртних случајева. — Ако и кад осигураник уплати у свом колу за 300 смртних случајева, т. ј. 1200 круна, после тѣ уплате, ма колико дуго живео, опроштен је од свију пристојаба изузев годишње доживотне чланарине у своти 4 К. — Чланови у II-го коло могу се примити, ако су пуполетни, и ако нису рођени пре 1855-те године. — Ко нам пошље 4 круне поштанском упутницом, а у име уписнине, и означи своју *тачну* адресу, као и годину рођења свога, одмах ће се тој особи послати штатути и нужне тисканице ради испуњења истих, па чим примимо исправне и потписане тисканице тѣ, тада ће дотична особа добити од нас потврду, да је уврштена у чланство II-ог кола. — У име управе наше нико није овлаштен примати никакве пристојбе од осигураника. — Тако исто, ако нам ко пошље 4 круне за уписнину, па после успоставимо, да је рођен (а) пре 1855-те године, такова особа губи послану уписнину, а у корист друштвенога фонда. — Чланови из I-вог кола, ако нису преживели 52-гу годину живота свога, могу се уписати и у II. коло, те чим нам пошљу 4 К у име уписнине, добиће *само* лечничко уверење, да га испуне и пошљу нам га, по чему и такови добију потврду, да смо их уврстили и у чланство II-ог кола. Обезбеђене своте од 2000 круна, ни судским путем, не могу се ни у чију корист запленити. — За скупљање чланова у II-го коло *само*, дајемо по сваком скупљеном члану у име награде 2 круне; дакле скупљачи чланова за I-во коло на упражњена места, од данас не могу више рефлектирати ни на какву награду. — Чим се образује и ово II-го коло, сваки члан ће добити уредну друштвену обвезницу од 2000 К. — И најпосле, опажамо: да је наше друштво једино, које од чистог прихода даје 30% на добротворне и просветне цели, а сем тога и такове олакшице пружа члановима својима, као ни једно — овом слично — друштво.

С поштовањем

Управа друштва „Пријатељ"

126 2-3 („Barát" — Szeged).

Ако желите да купите добру

ШИВАЋУ МАШИНУ ИЛИ БИЦИКЛ

и ако сте пријатељ своме џепу, а ви се обратите на **највеће стовариште шиваћих машина;** где се у највећем избору могу добити СВЕ ВРСТЕ СИНГЕРОВИХ и РИНГШИФ МАШИНА, као и БИЦИКЛИ и то бар са **10 до 20 Круна** јефтиније него игде. **ВЕНИЈАМИН ФОРГАЧ,** Нови Сад, Турчијска улица бр. 22. (до Миросављевићеве трговине.)

666 7—52

ЈОВАН ЛЕТИЋ

НОВИ САД, главна улица бр. 9.

Препоручује своје **најбогатије** стовариште свих мушких и дечјих помодних ствари, као:

најбољих хабиговних и енглеских

шешира

ОГРОМАН ИЗБОР ДИВНИХ ВРАТНИХ МАРАМА (ШЛАЈФНИ),

НАЈФИНИЈЕГ ЛЕНЕНОГ И БЕЛОГ РУБЉА:

КОШУЉА, КРАГНОВА, МАНЦЕТА, ЏЕПНИХ МАРАМИЦА,

БОГАТО СТОВАРИШТЕ ПУТНИЧКИХ ПОТРЕБА:

ШТАПОВА, КИШОБРАНА, ПУТНИХ САНДУКА

643 7—52

Изврсне парфимерије: мирисни сапун, помаде, пасте и воде за уста и зубе, све из најпризнатијих творница и т. д. и т. д.

Потпуно сортирана СРПСКА РАДЊА. ЦЕНЕ УТВРЂЕНЕ.

ПОМОРАНЏЕ

црвене, прогресо и мандарине.

ЛИМУНОВА

сиракуса и осталог јужног воћа, као: **смокава**, пуглезер, смирна, лукум, **малага**, ситна и крупна **грожђа, бадема, лешњикова** и т. д.

Најфинијег ајксер-, тоскана-, тафек- и лепер-**зејтина. Сочива, грашка**, форарлбершког **гројер сира** и најбоље **саламе. Пиринча, саго в гершле. Шећера** у главама, на коцке, кристал и пресног. **Кафе** бразил каракас, хондурас, холандске, плаве јаве, голдјаве, перл и моке. Швајцарски **какао** и **чоколаде. Рума**, индијског и руског **теја**. Бринеке **свеће** пуне и шупље. Кајзер-**петролеума**, разних **минералних кода. Детелино** семе без свилене косе са оломбом, семења за траву и репу. **Штоплова, плавог камена и рафије** за виноградаре.

Све ово на мало и велико препоручује шпецерајска трговина

Н. Димовића

91 3-10 код црвеног рака **НОВИ САД.**

СТОЛАРСКА РАДИОНИЦА

СТЕВАНА ГРЧИЋА

у Новом Саду

у кући Јована Георгијевића, (пред. Недељковићева) сл. ул. бр. 3. острво у дворишту.

Препоручује се п. н. грађанству из места и са стране за солидну, тачну и уз умерену цену модерну и добру израду: кућних намештаја, трговачких ормара и портала, све грађевинарске послове, који засецају у моју струку; а примам на израду и црквене украсе. — На захтев поштованих муштерија за сваки рад стоји на услуги са ценама и цртежима.

668 10-52

П. н.

Част нам је овим учтиво ставити Вам до знања, да смо **нашу (фабрику) творницу довршили,** која се налази

у творничкој четврти на Лиману, у НОВОМ САДУ,

и најновијим помоћним машинеријама, по модерној системи намештили и предали је саобраћају.

У нашој гостионици се раде:

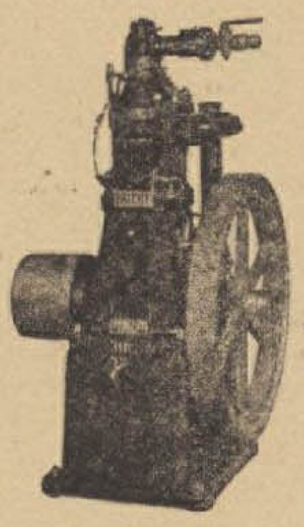

I. **Мотори**, све врсте: гас, бензин, произвођач гаса и генератори.

II. **Целокупно уређење** за творнице, цигљане и млинове.

III. **Алати** за индустрију метала и дрвета.

IV. **Ливе се галантеријска и обична роба.**

V. **Ливница машина** по сопственим и туђим моделима.

VI. **Оправке и реконструисање свике врсте.**

Старо гвожђе и метали

купују се по пијачној цени.

Наша техничка канцеларија, налази се на Лиману, у нашој новој творници, а канцеларија за куповину и стовариште мустара је у старој творници, у казанџијској улици бр. 19.

Захваљујући се на дојакошњем поверењу молимо уједно да нас и у будуће многобројним пов. наруџбинама, у нашем новом подузећу потпомогнете.

Ценовници и предрачуни бадава и франко.

Траже се заступници.

С поштовањем

695 7-25 **Цигмунд и Друг.**

Најновијих лепеза и накита за балске тоалете.

Нова трговина мушке и женске помодне робе

Душана С. Монашевића

„код **Златне кугле**" у Турчијској улици бр. 23. преко пута Браће Миросављевића

препоручује за скорашње празнике и балску сезону своје богато снабдевено стовариште: мушких кошуља, крогнова, манцетни, краватни, џепница, трико-кошуља, доњих сукања и др. 655 22—100

Све врсте ручних радова. Велико стовариште женског белог рубља.

Најбољих кишобрана и Кајзера. Велики избор кожних и кончаних рукавица.

БРАЋА ВАГНЕР

Нови Сад.

Основана 1866. год. **Телефон број 105.**

Богато сортирана трговина

деликатеса и спецераја.

Стовариште, **домаћих и иноземских вина.**

Праве сремске шљивовице.

Поруџбине из места, достављају се бесплатно у кућу, а са стране, уз франко паковање и брзу и брижљиву пошиљку.

661 12-52

Брза и кулантна послуга. Цене јефтине.

Помодна галантеријска и кратке робе трговина

С. НИНКОВИЋА

У СЕНТИ

потребује једног млађег

СПОМОЋНИКА

који може одма или кроз 14 дана ступити.

127 2-3

НАЈЈЕФТИНИЈИ ИЗВОР ЗА КУПОВАЊЕ

порцулана и стакларске робе

лампи, свих сервиса и посуђа, најјефтиније се једино и изрично код мене добија, пошто ја сву робу повлачим на вагоне и услед тога могу јефтино да продајем. Цене су за сву робу строго утврђене. Молим за многобројну посету 642 9-25

С особ. поштовањем

Херман Левенберг,

Стакларска и порцуланска трговина у НОВОМ САДУ, земунска улица бр. 19.

Филијала у Ст. Бечеју.

ПОГРЕБНО ПОДУЗЕЋЕ

и стовариште надгробних споменика

ПАЈЕ МАРКОВИЋА у Н. САДУ

у средини Југовске улице, телефон број 168.

Филијала: погребно подузеће **„Конкордија"** преко **Ђуре Стојковића,** Турчијска ул. бр. 15.

Држи увек огроман избор сваковрсних камених надгробних споменика. Натписе изрезује најсавршеније, а позлата дупла и дуготрајна. Велики избор ирт. сандука, венаца, покрова и цело уже опреме за погребе. Цене строго солидне а послуга најтачнија. 667 8-52

Сремска планинска вина

сопственог производа из мога **каменичког винограда „Парага"** препоручујем п. н. грађанству у боцама и бурадима по јефтиној цени. По жељи шаљем ценовник бесплатно.

Јосиф Шварц

произвођач вина **Нови Сад.**

637 15—54

Видерова реума - жеста

или **Крафт-Флуид.** дејствује сигурно и брзо, на свима деловима тела, и то, против *реуматизма, болова у нервима, гихта (костобоље) ишијаса, астме и т. д. Дејство је у многим случајевима тако изврсно, да је и код застарелих болести, после једине употребе Флуида,* нестало и најжешћих болова. Лечи зубобољу и главобољу за 5 минута. Цена је једној боци са упутством употребе 1 К., у већим боцама, К 2'40. Главно стовариште: у апотеци госп. Јосифа пл. Терека, *Király utca 12* и *Andrási ut 26*, и код др. А. Егера, у *Váczi körát 17*, тако исто у свима апотекама у престоници и провинцији, као и код произвођача *Widder Gyula, Apotheker у Sátoralja-Ujhely.* Поруџбине са стране, тачно се отправљају. Награђен златном медаљом у Кајиру 1895. год. и златном медаљом у Лондону 1896. г.

45 12—20

Трговцима

са

свињама

ради знања, да сам 1. децембра 1906. год. по р. к. отпочео као **КОМИСИОНАР** свој самосталан рад у Францштату

Budapest, Ferencváros.

Вршићу моју дужност као самосталан савесно. Потрудићу се, да своју муштерију у сваком погледу задовољим.

С поштовањем

118 9-12 **Коста Брашован.**

Адреса за пошиљке:

Koszta Brassovan, Budapest, Sertés-consumvásár.

Адреса за писма и телеграме:

Budapest, Kőbánya

НА ЗНАЊЕ!

Стављам до знања пошт. грађанству, да сам отпочео точити поред пилзанског пива и чувено

Салватор ПИВО.

Молећи за што обилнију посету

с поштовањем

ЈОСИФ ОБЕРНИК

Пилзанска пивара код „Липе"

Нови Сад, Хлебарска улица.

99 4—10

Бадава КАЛЕНДАР

ЗАЈЕДНО СА ВЕЛИКИМ ИЛУСТРОВАНИМ ЦЕНОВНИКОМ ЦРКВЕНИХ УТВАРИ ЗА 1907.

Ко жели нека иште, добиће БАДАВА календар заједно с великим илустрованим ценовником, од **прве српске творнице** искључиво свих српских православних црквених утвари, застава и барјака за певачка и остала друштва, иконостаса и светих икона, — код

Луке К. Алексијевића

39. (7-10) **НОВИ САД, UJVIDÉK (UNGARN.)**

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Бранник«

Штампарија деоничарског друштва »Браника«